

150000 SLOV

texty odjinud

VII/88/21

Československo: Havel, Pelikán, Švec, Pfaff, Hejzlar o Pražském jaru po dvaceti letech (1-19); Orlova: Srpen '68 v Moskvě (20); Serke: V Praze zemřela Evropa (27)

SSSR: Afanasjev o socialistickém mýtu (35); Diskuse sovětských vědců o perestrojce (36); Západní autoři o vývoji v SSSR (46); Nový sovětský zákon o podniku (53); Názory sovět. veřejnosti (61-64); Sovětská mafie (68, 73); Ždanov (79); Berija (88)

Střední Evropa: Skutečnost, mýtus, nostalgie i šance (97, 107, 110, 113); Spisovatelé o stř. Evropě (120); Organizace Alpy - Jadran (121); Století uprchlíků (123)

Jugoslavie: Soumrak systému (129); Srbsko (131);

Návrh srbských spisovatelů na změny v ústavě (131, 137); Hra Drago Jančara (142)

Maďarsko: 30 let po popravě Imre Nagye (167, 168)

Polsko: Katyn a sovětský tisk (170); Stefan Olszowski bydlí v New Yorku (173)

Čína: Obtížná ekonomická reforma (175, 184); Gorbačov a čínské jaro (185, 187); Zpravodajem v Číně (189); Honkong (184)

Střední východ: Dohody o Afghánistanu (201); Irák, Írán: dvě nové velmoci (211)

Latinská Amerika: Chile (213); Castrostrojka na Kubě (231)

Dokument: F.v.Hayek: Cesta do otroctví (*dokončení*)

Václav Havel

Břemeno 21. srpna

Garnitura, kterou vynesla v Československu k moci invaze pěti států Varšavské smlouvy v roce 1968, se s touto invazí plně ztotožnila a beze zbytku přijala i tehdejší sovětskou kritiku československého reformního pokusu. Z okupace udělala „bratrskou pomoc“ a od celé společnosti začala postupně vyžadovat bezvýhradný souhlas s touto „pomocí“. Desítky tisíc zastánců reformu, svobodněji smýšlejících lidí a všech, kdo odmítli tento souhlas předstírat, začala tvrdě pronásledovat a pronásleduje je vlastně dodnes. Po celých dvacet let své vlády opakují tito muži stále totéž: že reformy v roce 1968 ohrožovaly v Československu socialismus, přičemž slovo „socialismus“ jim zcela zjevně není už ničím jiným než libivějším označením pro jejich totalitní způsob vlády, respektive pro všemoc současného aparátu komunistické strany.

Antireformismem a souhlasem s Brežněvovým přepadením Československa tato garnitura tedy sebe samu tak říkajíc politicky definovala. Neuvěřitelná důkladnost, s níž to udělala, vycházela přitom z nepřilíh prozíravého předpokladu, že Brežněv povede Sovětský svaz do konce všech časů.

Tento předpoklad se, jak víme, nespěšil. A českoslovenští vládcí se díky tomu dostávají dnes do neobyčejně svízelné situace: jako zajatci svého vlastního sebevymezení musí dál a dál opakovat vše to, co po

dvě desetiletí říkali, ale jako věrní stoupenci Sovětského svazu musí zároveň vychvalovat Gorbačova a předstírat, že i oni usilují v Československu o jakousi přestavbu. A znovu a znovu přitom musí pomoci různých dialektických klíčků dokazovat zjevný nesmysl: že dnešní sovětské reformy nelze srovnávat s československými reformami v roce 1968, že ani jejich dnešní polovičatá přestavba s nimi nemá nic společného a že sovětský zásah byl zcela oprávněný. Nemyslím si, že dnešnímu sovětskému vedení je tato zpozdlá obhajoba Brežněvovy arogantní velmocenské politiky zrovna příjemná, je však nuceno — ze solidární loajality k československým spojencům — zastávat týž názor. Své „nové myšlení“ sem totiž už může těžko dopravit způsobem, jakým se dříve exportovalo „staré myšlení“: to jest na tancích. Dochází tak k paradoxní situaci: českoslovenští zajatci brežněvovské ideologie dělají i z Gorbačova — aspoň v tomto bodě — Brežněvova zajatce. Gorbačov má však příliš mnoho jiných problémů, aby mohl riskovat vznik dalšího destabilizačního ohniska ve sféře sovětského vlivu. A tak musí zatnout zuby, mlčet k okupaci z roku 1968 a objímat se bratrsky s Jakešem.

Československá společnost pozoruje ideologickou ekvilibristiku československého politického vedení se zřetelným pobavením. Je opravdu směšné vidět celoživotní potlačovatele svobody, jak se veřejně hlásí ke svobodě, aby ji mohli dál v praxi potlačovat. Proč jim nezbyvá než ji dál potlačovat